
Naujos šliužų rūšies Lietuvoje – *Boettgerilla pallens* ir retųjų Lietuvos sausumos moliuskų rūšių apžvalga

I. Šatkauskienė

Biologijos katedra,
Aplinkotyros fakultetas,
Vytauto Didžiojo universitetas,
Kaunas, Daukanto g. 28

Remiantis atliktais tyrimais ir turimais malakologų duomenimis, atliktas retųjų sausumos moliuskų skirstymas į grupes pagal radimviečių skaičių, retumą visame areale ir Lietuvoje. Pateiktas preliminarus sąrašas retųjų sausumos moliuskų rūšių, kurios galėtų būti įtrauktos į Lietuvos Raudonąją knygą. Nustatytos retosios moliuskų rūšys, surastos Viešvilės rezervate. Užfiksuotos naujos retųjų rūšių radimvietės. Pateikiami pirminiai duomenys apie naują Lietuvoje rastą šliužų rūšį *Boettgerilla pallens* Simroth, 1912.

Raktažodžiai: sausumos moliuskai, ekologija, raudonoji knyga, IUCN, saugotinos rūšys, šliužai, *Boettgerilla*, sausumos moliuskai

IVADAS

Lietuvoje moliuskai pradėti tirti 1898 m. (O. Möllendorfas, R. Hilbertas, I. Lichariovas) [1]. Šie tyrimai buvo gana fragmentiški, nagrinėjantys vienos ar kitos mūsų krašto vietovės malakofaunos rūšinę sudėtį. Išsamiausias darbas apie Lietuvos moliuskus buvo atliktas P. Šivickio [6]. Po jo ilgą laiką Lietuvos moliuskai nebuvo tiriami arba šie tyrimai buvo fragmentiški, daugiau skirti gėlavandeniams moliuskams arba nagrinėjantys moliuskus tik kaip tarpinius parazitinių kirmėlių šeimininkus. Šiuo metu Lietuvoje pamažu vėl atsiranda daugiau darbų, skirtų malakofaunai, ir ne tik jos sistematikai, bet ir genetikai, ekologijai ir pan.

Dabar Lietuvoje priskaičiuojama apie 150 moliuskų rūšių, iš jų 78 sausumos moliuskų rūšys [1]. Daugelis sausumos moliuskų labai smulkūs, gyvena dirvoje ar paklotėje ir yra sunkiau pastebimi nei dažniau matomi gėlųjų vandenų dvigeldžiai ar vynuoginės sraigės. Turėdami gana įvairių rūšių moliuskų būrį, kol kas nežinome tikrosios šių bestuburių ekologinės padėties. Dažnai moliuskų rūšių skaičiaus sumažėjimas ar išnykimas yra susijęs ne su tiesioginiu šių gyvūnų išnaikinimu, bet su jų gyvenamosios aplinkos pakeitimu [9]. Todėl norint išsaugoti turimas moliuskų rūšis ir jų populiacijas, svarbu tirti moliuskų gyvenamąją aplinką, maisto šaltinius, jų ligas ir parazitus. Svarbu išaiškinti tas moliuskų rūšis, kurios yra retos Lietuvoje ir galbūt visame areale, nustatyti tokių rūšių radimvietes ir skirti joms atitinkamą apsaugą.

Šio straipsnio tikslas – apžvelgti retąsias sausumos moliuskų rūšis Lietuvoje, remiantis malakologų (M. Valiaus, P. Šivickio, A. Gursko, I. Činikaitės-Šatkauskienės) duomenimis apie moliuskų išplitimą, gausumą ir radimviečių skaičių.

METODIKA

Moliuskai renkami šiltuoju sezono laiku (nuo pavasario iki vėlyvo rudens). Aktyviausiai renkami pavasarį ir vasaros pabaigoje, kai yra pakankamai drėgmės. Daugiau moliuskų paprastai surenkama po lietaus.

Moliuskai renkami rankomis iš paklotės ir apžiūrint įvairias jų slėptuves: po akmenimis, žievėmis, kelmuose. Ieškant smulkių moliuskų ir jų kiaušinių nukasamas viršutinis dirvožemio sluoksnis (≈ 5 cm) arba paklotė, dedama į polietileningus maišelius (priedant etiketę su radimvietės ir biotopo aprašymu) ir toliau analizuojama laboratorijoje. Dauguma moliuskų apibūdinami pagal išorinės morfologijos bruožus, naudojantis binokuliarine lupa ir literatūra, skirta moliuskams apibūdinti [1, 2, 4, 5]. Išoriškai sunkiai apibūdinamoms rūšims atliekamas anatomicinis tyrimas; dažniausiai analizuojama lytinė sistema.

Moliuskų gausumui įvertinti individai renkami iš tam tikro ploto laukelių (dažniausiai $0,5 \text{ m}^2$, 1 m^2) ir suskaičiuojami rasti individai.

Sausumos moliuskų tyrimų metodikos pateiktos įvairiuose literatūrinuose šaltiniuose [1, 2, 6].

RETŪJŲ RŪŠIŲ APŽVALGA IR REZULTATAI

Retosios sausumos moliuskų rūšys, įtrauktos į Lietuvos Raudonąją knygą (1992)

Lietuvos Raudonojoje knygoje (1992) pateiktas saugotinių ir retų moliuskų sąrašas nėra pilnas ir tikslus. Jame įtrauktos dvi sausumos moliuskų rūšys: *Arion empiricum* ir *Limax maximus*. Abi jos priskirtos tai pačiai antrai kategorijai, t. y. sparčiai nykstančioms rūšims. *A. empiricum* yra užfiksuota viena radimvietė, tačiau papildomų duomenų apie šios rūšies radimą toje pačioje ar kitose radimvietėse nėra, taip pat nėra išsaugoto nė vieno individo pavyzdžio, kuris galėtų paliudyti tikrą ir neginčijamą rūšies buvimą Lietuvoje. Taigi kol kas nėra tiksliai žinoma, ar ši rūšis iš viso yra Lietuvoje. Todėl galbūt tiksliau būtų priskirti *A. empiricum* prie ieškotinių Lietuvoje rūšių, o ne įtraukti į sparčiai nykstančių rūšių kategoriją, juo labiau kad nėra duomenų apie jos ankstesnę gausumą. Nuo pirmųjų malakologinių tyrimų ši rūšis traktuojama kaip ieškotina Lietuvoje.

Kita rūšis, *L. maximus*, taip pat priskiriama prie sparčiai nykstančių rūšių. Tačiau galbūt tiksliau būtų suteikti šioms moliuskams ketvirtą kategoriją, kai rūšis yra reta, tačiau trūksta pakankamai duomenų rūšies būsenai tiksliai įvertinti. Remiantis turima informacija (autorės duomenimis), *L. maximus* Kauno rajone randamas dažnokai, o iš kitų Lietuvos rajonų kol kas trūksta duomenų.

Retųjų sausumos moliuskų rūšių skirstymas į grupes

Lietuvos sausumos moliuskus galima suskirstyti į kelias grupes, remiantis turimais duomenimis apie moliuskų arealo dydį ir dažnumą jame, paplitimą ir radimviečių skaičių Lietuvoje.

1. Rūšys, apie kurių gausumą ir paplitimą Lietuvoje trūksta duomenų

Vertigo ronneyensis (Westerlund, 1871) – 1 radimvietė. P. Šivickio rasta prie Giedraičių. Areale paplitusi Skandinavijoje, Norvegijos pakrantėse, Pietvakarių Švedijoje. Vokietijoje izoliuotos radimvietės.

Vertigo alpestris (Alder, 1836) – 2–3 radimvietės. M. Valiaus rasta prie Obelijos ežero, P. Šivickio – Rietave. Alpinė rūšis, paplitusi daugiausia kalnuose Vokietijoje, Prancūzijoje, Anglijoje.

Vallonia excentrica Sterki, 1892 – 1 radimvietė. Holarktinė rūšis, plačiai paplitusi visame areale. Arealo riba siekia Lietuvą.

Acanthinula aculeata (Müller, 1774) – 3 radimvietės. Visame areale dažna. Arealas ribojasi su Lietuva.

Arion ater (Linnaeus, 1758) – 1 radimvietė. Vakarų ir Vidurio Europos rūšis plačiai išplitusi areale, kuris siekia ir Lietuvą.

Arion silvaticus Lohmander, 1937 – 3 radimvietės.

Arion fasciatus (Nilson, 1822) – 1 radimvietė prie Kauno. Rasti trys individai. Arealas iš pietų prieina prie Lietuvos.

Vitrea contracta (Westerlund, 1871) – 1 radimvietė. Lietuva yra arealo rytiniame pakraštyje.

Aegopinella nitidula (Draparnaud, 1805) – 3 radimvietės. Rasta prie Kauno ir Giedraičiuose. Pagrindinis arealas nutolęs į vakarus.

Oxychillus cellarius (Müller, 1774) – 1 radimvietė prie Kauno. Areale dažna.

Cochlodina orthostoma (Menke, 1830) – 2 radimvietės. Reta visame areale. 1 radimvietė Suomijoje, kelios radimvietės Vokietijoje ir Šveicarijoje.

Ruthenica filograna (Rössmassler, 1836) – 2 radimvietės: Ukmergės rajone ir prie Kauno. Areale reta. Paplitusi Rytų Vokietijos kalnuose ir kelios izoliuotos populiacijos Pietų Vokietijoje ir Šveicarijoje.

Arianta arbustorum (Linnaeus, 1758) – 3 radimvietės.

Vertigo modesta (Say, 1824) – 1 radimvietė. Valiaus rasta prie Obelijos ežero. Reta visame areale. Pagrindinis arealas Švedijos, Suomijos, Norvegijos kalnų slėniuose.

Deroceras sturanyi (Simroth, 1894) – 1 radimvietė prie Kauno. Areale paplitęs izoliuotomis populiacijomis Vokietijoje, Švedijoje, Olandijoje.

2. Rūšys, retos visame areale bei Lietuvoje ir turėtų būti įtrauktos į Lietuvos Raudonąją knygą

Acicula polita (Hartman, 1840) – Europinė, alpinė rūšis. Lietuvoje nustatytos dvi radimvietės Jurbarko ir Raseinių rajonuose.

Truncatellina cylindrica Ferussac, 1807 – 1 radimvietė Pažaislyje, prie Kauno. Vakarų ir Pietų Europos rūšis. Aptinkama ir kaimyninėse šalyse: Latvijoje, Estijoje, Rusijoje.

Vertigo moulinsiana (Dupuy, 1849) – 2 radimvietės. M. Valiaus rasta prie Obelijos ežero ir P. Šivickio – Rietave.

Vertigo ronneyensis (Westerlund, 1871) – 1 radimvietė prie Giedraičių.

Limax maximus Linnaeus, 1758 – 2 radimvietės.

Limax flavus Linnaeus, 1758 – 1 radimvietė prie Kauno, kurioje rasti keli individai. Pagrindinis arealas labiau į pietus.

Cochlodina orthostoma (Menke, 1830) – 2 radimvietės apie Kauną.

Ruthenica filograna (Rössmassler, 1836) – 2 radimvietės: Kaune ir Ukmergės r.

Clausilia cruciata Studer, 1820 – 1 radimvietė Ukmergės r. Alpinė ir Šiaurės Europos rūšis. Areale paplitusi dėmėmis.

Clausilia pumila C. pfeiffer, 1828 – 2 radimvietės: Kaune ir prie Obelijos ež.

Chilostoma faustinum (Rössmasler, 1835) – 3 radimvietės; panemuniais nuo Pažaislio, Raudondvario iki Vytėnų. Karpatinė rūšis.

Vertigo modesta (Say, 1824) – 1 radimvietė Alytaus r. Arktinė ir alpinė rūšis. Reta visame areale.

3. Rūšys, apie kurių paplitimą ir gausumą Lietuvoje trūksta duomenų dėl netikslaus ir sunkaus apibūdinimo

Carychium tridentatum (Risso, 1826) – 1 radimvietė Kaune. Europinė rūšis. Arealas ribojasi su Lietuva.

Arion hortensis (Ferrusac, 1819) – 3 radimvietės: Kaune, Jurbarko r., Jonavos r. Arealas siekia Lietuvą. Dažnas visame areale.

Clausilia bidentata (Ström, 1756) – P. Šivickis teigia radęs keliose vietose. Rasta Domeikavoje (Kauno r.) (I. Šatkauskienė).

4. Rūšys, įtrauktos į IUCN Tarptautinius raudonojusis sąrašus ir kurių radimviečių sąrašuose yra Lietuva

Cochlicopa nitens. Reta visame areale: kelios izoliuotos populiacijos Pietų Švedijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje. Arealas siekia Lenkiją. IUCN duomenimis, randama Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Baltarusijoje.

Ši rūšis gali būti neįtraukta į Lietuvoje randamų moliuskų sąrašus dėl savo didelio panašumo į dažną ir paplitusią rūšį Lietuvoje *Cochlicopa lubrica*.

Vertigo geyeri. 1996 ir 2000 metų IUCN duomenimis, ši rūšis priskirta (LR/cd) mažos rizikos kategorijai. Šios kategorijos moliuskams 5 metų laikotarpiu skiriama biotopų apsauga. Kalkinių pelkių reliktas. Areale išsibarsčiusi. Pagrindinės kolonijos randamos Švedijoje, Suomijoje ir Šveicarijos alpėse. Izoliuotos populiacijos randamos Vokietijoje, Pietinės Baltijos salose. Apie šios rūšies radimą Lietuvoje duomenų nėra. IUCN duomenimis, randama Lietuvoje, Latvijoje, Lenkijoje. Sudarant IUCN Raudonojusis sąrašus greičiausiai remtasi Schlecho, tyrusio sausumos moliuskus 1937–1938 m., duomenimis.

Vertigo angustior. (LR/cd kategorija 1996 ir 2000 metų IUCN duomenimis). Lietuvoje trys radimvietės. Europinė rūšis. Lokaliai randama Norvegijoje, Švedijoje ir Suomijoje. Nykstanti rūšis.

Vertigo moulinsiana. (LR/cd kategorija 1996 ir 2000 metų IUCN duomenimis). Lietuvoje dvi radimvietės: P. Šivickio rasta Rietavo parke, M. Valiaus – prie Obelijos ir Metelio ežerų. Dabartiniu metu apie šių rūšių paplitimą Lietuvoje duomenų nėra. IUCN duomenimis, arealas apima ir Lietuvą, Lenkiją, Latviją, Vokietiją.

4. Rūšys, kurių arealas siekia Lietuvą ir kurios gali būti rastos Lietuvoje

Cochlicopa lubricella, *Vertigo lilljeborgi*, *Vertigo geyeri*, *Oxychilus allarius*, *Perforatella incarnata*, *Cecilioides acicula*, *Helicogona lapicida*.

5. Naujos retųjų sausumos moliuskų radimvietės, nustatytos 1998–2000 m. tyrimais (autorės duomenimis):

Limax maximus – Domeikava (Kauno r.).

Arion hortensis – Domeikava (Kauno r.), Viešvilės rez. (Tauragės r.).

Arion silvaticus – Domeikava.

Arion fasciatus – Domeikava.

Vertigo ronneyensis – Viešvilės rez. (Tauragės r.), Vaišniūnai (Ignalinos r.).

V. genesii (?) – Viešvilės rez.

Acanthinula aculeata – Viešvilės rez.

Cochlodina orthostoma – Domeikava

Ruthenica filigrana – Viešvilės rez.

Clausilia bidentata – Domeikava

Clausilia cruciata – Viešvilės rez.

Arianta arbustorum – Ventės Ragas (Šilutės r.), Aleksotas (Kauno m.)

Retosios sausumos moliuskų rūšys, rastos Viešvilės rezervate

Viešvilės rezervatas (Tauragės r.) pasižymi drėgnais, pelkiniais biotopais (vyrauja aukštapelkės. Žemapelkės užima mažesnę plotą, visos kitos yra tarpinio tipo pelkės) su būdinga augalijos ir gyvūnijos rūšine sudėtimi. Nors rezervatas įsteigtas prieš dešimt metų (1991), malakofaunos tyrimai jame dar nebuvo atlikti. 1998–1999 m. buvo atlikti pirmieji rezervato sausumos moliuskų faunos tyrimai. Buvo rastos 35 sausumos moliuskų rūšys, iš kurių 4 retos Lietuvos mastu. Duomenys apie moliuskų rūšinę sudėtį, gausumą ir pasiskirstymą biotopuose pateikti atskirame straipsnyje.

Viešvilės rezervate buvo rastos 6 *Vertiginidae* šeimos rūšys. Kaip rodo atlikti tyrimai rezervate ir literatūriniai duomenys [3, 5, 8], didžioji dalis šios šeimos rūšių savo gyvenamąją vietą dažniausiai renkasi šlapias pelkėtas vietas su būdinga augalija. Lietuvoje randama 10 *Vertigo* genties rūšių, iš kurių, tik *V. pusilla* ir *V. substriata* yra dažniau randamos. Tuo tarpu kitų *Vertigo* rūšių užfiksuotos tik kelios ar pavienės radimvietės. Todėl Viešvilės rezervatas yra vertingas jau vien dėl *Vertigo* genties moliuskų. Iš rastų rūšių viena labai reta – *V. ronneyensis* (iki šiol buvo žinoma tik viena radimvietė Lietuvoje). Kitos rūšys apytretės Lietuvos mastu: *V. pusilla*, *V. antivertigo*, *V. substriata*, *V. pygmaea*. Buvo rastas vienas *Vertigo* rūšies egzempliorius, kurį pagal kiaušto išorinės morfologijos charakteristiką būtų galima priskirti retai *V.*

genesii rūšiai, tačiau tiksliai nustatyti rūšį trūksta papildomų individų. Rezervate rastos šių moliuskų populiacijos nebuvo gausios. Dažniausiai po 1–3 individus.

Žemiau pateikiamos rezervate rastos moliuskų rūšys, kurios yra retos ne tik rezervato teritorijoje, bet ir visoje Lietuvoje. Nustatytos naujos šių rūšių radimvietės.

Vertigo ronneyensis (Westerlund, 1871). Gana gausi mėlyninio ir nemoralinio eglyno biotopuose Viešvilės upelio žemupyje.

Acanthinula aculeata (Müller, 1774). Viešvilės rezervate šis moliuskas taip pat retas. Tik pora individų buvo rasta mėlyniniame eglėje.

Ruthenica filograna (Rössmassler, 1836). Rezervate ši rūšis buvo rasta tik viename trąšaus miško biotope esančiame Viešvilės upelio žemupyje. Toltant nuo žemupio, šios rūšies jau nepavyksta rasti. Randama po nukritusiomis žievėmis, šakomis, atšokusia kelmų žieve. Radimvietėje gana gausi (7–8 individai ant vieno kelmo).

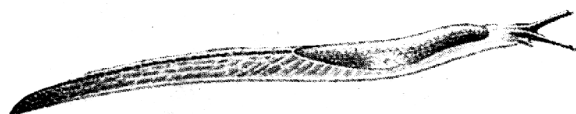
Clausilia cruciata (Studer, 1820). Rezervate reta rūšis. Užfiksuota viena radimvietė juodgirio biotope.

Nauja šliužų rūšis Lietuvoje – *Boettgerilla pallens*

2000 m. rudenį (09 mėn.) Domeikavos (Kauno r.) mišraus lapuočių miško paklotėje buvo rastas 1 individas, kuris pagal ryškius išorinius morfologinius požymius buvo priskirtas *Boettgerilla pallens* Simroth, 1912 rūšiai (1 ir 2 pav.). Šliužas buvo kirmėliškos kūno formos – ilgas ir siauras. Kūno ilgis 48 mm, plotis 4–5 mm. Mantijs užpakalinis kraštas ryškiai trikampis. Mantijs ilgis 18–20 mm. Šliaužiant galva būdavo gerokai iškišta, atstumas nuo mantijs krašto 4–5 mm. Per nugarą iki uodegos galo tęsėsi briauna. Moliusko galva ir nugara tamsesnė, pilkai melsvos spalvos. Padas gelsvas. Kūno gleivės bespalvės. Dideliu judrumu pasižymintis moliuskas. Laikomas laboratorinėmis sąlygomis paprastai užsirausdavo į dirvožemį 4–5 cm gylyje ir būdavo „gyvatiškai“ susirietęs. Tuo tarpu dauguma kitų šliužų rūšių paprastai laikosi slėptuvėse: po šakomis, žievėmis, lapais ir pan.

Rastas *Boettgerilla pallens* individas 2001 m. gruodžio pabaigoje krito. Užfiksuotas ir saugomas VDU laboratorijoje.

Rasta rūšis priskiriama *Milacidae* šeimai. Šiai šeimai priklauso šliužai, turintys simetrišką vidinę kriauklę, briauną, besitęsiančią nuo uodegos iki mantijs. Mantijs išvagota būdingomis vagelėmis. Kvė-

1 pav. *Boettgerilla pallens* (pagal M. P. Kerney [1])

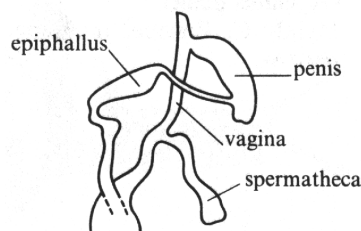
2 pav. *Boettgerilla pallens* (autorės nuotr.)

puojamoji anga dešinėje, pasistūmusi nuo mantijs vidurio labiau link nugaros. Ši šeima paplitusi Pietų Europoje, bet kelios rūšys išplito plačiau kartu su žmogumi. *Milacidae* šeima artimai susijusi su *Limacidae* šeima. Visos rūšys, išskyrus *Boettgerilla pallens*, priklauso *Milax* genčiai.

Jos gali būti identifikuotos pagal išorinę morfologiją. Kai kurios rūšys dėl spalvinių variacijų ir nelengvo apibūdinimo identifikuojamos pagal genitalines struktūras.

Boettgerilla pallens lytinės sistemos ypatumai: labai ilga vagina ir išsipūtęs epiphallus, atskirtas nuo penio siauru latakų (3 pav.). Pridėtinių liaukų, kaip kiti *Milax* genties šliužai, neturi. [1].

Dauguma *Milacidae* šeimos rūšių gyvena iš dalies požemini gyvenimo būdą ir gali labai „išsitempti“. *Boettgerilla pallens* yra labai siauras, kirmėliškos formos moliuskas [1].

3 pav. *Boettgerilla pallens* lytinė sistema (pagal M. P. Kerney [1])

4 pav. *Boettgerilla pallens* išplitimas Europoje (pagal M. P. Kerney [1]).

Boettgerilla pallens – greitai plintanti rūšis. Pagrindinis arealas Pietryčių Europa, bet neseniai pradėjo plisti ir Šiaurės Vakarų Europoje [2].

IŠVADOS

Iš 78 sausumos moliuskų rūšių, gyvenančių Lietuvoje, 12 rūšių yra retos Lietuvoje ir visame areale.

Pateiktas preliminarus retųjų sausumos moliuskų rūšių sąrašas, kurios galėtų būti įtrauktos į Lietuvos Raudonąją knygą.

Nustatyta apie 15 rūšių, kurių žinomos vos 1–2 radimvietės Lietuvoje, tačiau tiksliai šių moliuskų ekologinei padėčiai įvertinti trūksta duomenų.

Daugeliui čia pateiktų moliuskų rūšių tikslinga būtų priskirti 3 ir 4 kategorijas. Kad rūšiai būtų priskirta 1 ar 2 kategorija, t. y. rūšis sparčiai nyksta, reikia turėti duomenis apie šios rūšies gausumą anksčiau. Tuo tarpu dažnos rūšies trūksta duomenų apie jos ankstesnę ir dabartinę gausumą, todėl sunku palyginti gausumo dinamikos svyravimus.

Nustatytos naujos, papildomos retųjų sausumos moliuskų rūšių radimvietės Lietuvoje.

Pateiktas retųjų moliuskų rūšių, rastų Viešvilės rezervate, sąrašas.

Rasta nauja šliužų rūšis Lietuvoje – *Boettgerilla pallens*.

Gauta
2001 04 06

Literatūra

1. Gurskas A. *Lietuvos sausumos sraigės*. Kaunas, 1997. 116 p.
2. Činikaitė I. Sausumos moliuskų rūšių pasiskirstymas priklausomai nuo biotopo. *Ekologija*, 1998. Nr. 1. P. 12–17.
3. Kerney M. P., Cameron R. A. D. *Land snails*. Harper Collins Publishers, 1979. 288 p.
4. *Lietuvos raudonoji knyga*. Vilnius, 1992. P. 84–86.
5. Pflieger V. *A field guide in colour to Molluscs*. The English edition published 1999 by Blitz Editions.
6. Šivickis P. *Lietuvos moliuskai ir jų apibūdinimas*. Vilnius, 1960. 351 p.
7. Štamol V. The influence of the ecological characteristics of phytocoenoses on the percentage proportions of zoogeographical elements in the malacocoenoses of the land snails (Mollusca: Gastropoda terrestria). *Vegetatio*. 1993. No. 109. P. 71–80.
8. Šteffek J. Contribution to the knowledge of the malacofauna of the Ojcow National Park. *Folia Malacologica* z. No. 4. 1990.
9. Šteffek J. Classification of molluscs of Slovakia from the point of view of their exposure to danger.
10. Kerney M. P., Cameron R. A. D. *Land snails*. Harper Collins Publishers, 1979. 288 p.
11. Pflieger V. *A field guide in colour to Molluscs*. The English edition published 1999 by Blitz Edition.

I. Šatkauskienė

A REVIEW OF RARE LITHUANIAN TERRESTRIAL MALACOFUNA SPECIES AND THE *BOETTGERILLA PALLENS* SPECIES NEW TO LITHUANIA

S u m m a r y

The paper deals with the assessment of the state of the terrestrial malacofauna in Lithuania from the point of view of its exposure to danger. On the territory of Lithuania about 150 mollusc species are known to occur. The author gives a preliminary list of the mollusc species that are rare and threatened. A preliminary report about a new slug species *Boettgerilla pallens* Simroth, 1912 in Lithuania is presented.